

2014

årets växt

Slätterblomma

ULLA-BRITT ANDERSSON

Slätterblomman är en vacker och särpräglad ört som i södra Sverige blir allt ovanligare. I år har den utsetts till Årets växt. Rapportera in dina fynd så vi kan få en säkrare bild av slätterblommans situation!

Slätterblomma *Parnassia palustris* är en flerårig ört som fortfarande är vanlig i norra Sverige samt på Öland och Gotland. Den förekommer också relativt allmänt i övrigt i östra Syd- och Mellansverige. I södra Sverige har arten minskat starkt, till exempel i Skåne där minskningen uppges till 75 procent.

Slätterblomma förekommer med två raser, en nordlig med 36 kromosomer och en sydlig med hälften så många. Till utseendet skiljer sig de båda raserna inte åt. Den sydliga rasen växer främst i kalkkärr och friska slätterängar. När dess växtplatser växer igen eller dikas ut har växten ingen möjlighet att fortleva.

Den nordliga rasen växer på myrar, fuktiga strandängar och frisk till våt, måttligt hävdad betesmark. När miljön förändras kan den kolonisera andra miljöer som vägkanter, diken och grustag. På detta sätt är den inte lika känslig för förändringar i miljön som den sydliga rasen. Vill du läsa mer om slätterblomma kan du studera Ulla-Maj Hultgårds avhandling "Parnassia palustris L. in Scandinavia" från 1987.

Slätterblomman blir 10–30 cm hög. Vid stjälkens bas sitter en bladrosett med långskaftade, kala och hjärtlika blad. Stjälken har ett enda oskaftat blad och i toppen en ensam blomma, 1,5–3 cm i diameter. De fem kronbladen är vita med genomskinliga nerver.

Innanför kronbladen sitter fem sterila ståndare, staminodier, med gulgröna körtlar. Deras uppgift är att locka till sig pollinatörer. I mitten av blomman sitter fem fertila ståndare och ett fruktämne med fyra märken. Blomningstiden är utsträckt, från juni till september.

Vi vet att slätterblomman har minskat på många håll, framför allt i de södra delarna av

Släktet *Parnassia* innehåller ungefär 70 arter, de flesta i ostasiatiska bergstrakter och bara en art i Europa. Släktet hörde länge till stenbräckeväxterna, var en tid placerad i en alldeles egen familj, men förs numera till benvedsväxterna Celastraceae.

FOTO: Thomas Gunnarsson.

Sverige. Finns den kvar i dina hemtrakter? Under 2014 behöver vi din hjälp att inventera årets växt. Ofta delar andra ovanliga växter slätterblommans lokaler, även dessa arter kan du lämpligen notera vid ditt besök.

Du kan registrera dina fynd på Artportalen (www.artportalen.se). Vill du hellre skicka in dina rapporter med vanlig post finns rapportblankett på vår hemsida (www.sbf.c.se). Där finns även ytterligare information om inventeringen.

Skicka in dina rapporter **senast 15 oktober 2014** till Ulla-Britt Andersson, Kummelvägen 12, 386 92 Färjestaden (tel: 0485-332 24, e-post: ullabritt.oland@gmail.com).

Välkommen med dina rapporter!